

**LIETUVOS UŽSIENIO PREKYBOS ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTAIS
TENDENCIJOS 2010 METŲ I PUSMETĮ**
*THE TRENDS OF LITHUANIA'S FOREIGN TRADE
OF AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS IN THE 1ST HALF-YEAR OF 2010*

Tamara PETUCHOVA

LAEI Informacijos sisteminimo ir leidybos skyriaus tyrėja, tamara@laei.lt

Straipsnyje analizuojami Lietuvos užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais pokyčiai 2010 metų I pusmetį. Prekybos rezultatai lyginami su 2009-ųjų atitinkamo laikotarpio produktų eksportu ir importu. Žemės ūkio ir maisto produktų eksporto vertė 2010 metų I pusmetį siekė 3841 mln. Lt, buvo 3,4 proc. didesnė nei 2009-ųjų atitinkamu laikotarpiu. Importas sudarė 3443 mln. Lt, buvo 5,3 proc. didesnis nei prieš metus, o užsienio prekybos apyvarta – 4,3 proc. Importas didėjo spartesniais tempais nei eksportas. Prekybos balansas 2005–2010 metų I pusmetį buvo teigiamas, 2010 metais, palyginti su 2009-aisiais, sumažėjo 48 mln. Lt (12 proc.). Lietuviškos kilmės produktai sudarė 71 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto. Daugiausia eksportuota lietuviškos kilmės pieno produktų, grūdų, produktų, naudojamų gyvūnų pašarams, gaminių iš mėsos ir žuvų, tabako gaminių, mėsos. Po 62 proc. žemės ūkio ir maisto produktų eksporto ir importo teko ES šalims. Pagrindiniai prekybos partneriai (pagal apyvartą) – Rusija, Latvija, Lenkija, Vokietija, Nyderlandai, Estija.

Raktažodžiai: eksportas, importas, prekybos balansas, apyvarta, žemės ūkio ir maisto produktai, ES šalys, trečiosios šalys.

IVADAS

Globalios ekonominės ir finansinės krizės, kainų augimo sąlygomis užsienio prekyba turi didelės įtakos Lietuvos ekonomikai. Pastaruoju metu užsienio prekyba yra dinamiškiausias ekonomikos veiksnys pasaulio ekonomikos raidoje. Prekyba žemės ūkio ir maisto produktais sudaro vis didesnę visos Lietuvos užsienio prekybos dalį. Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų prekyba ES rinkoje bei su trečiosiomis šalimis vis didėja. Lietuvoje gyvena apie 0,7 proc. visų ES gyventojų (2010 metų sausio 1 d. ES gyveno 501,1 mln. žmonių [1]). Nuo 2005 iki 2008 metų Lietuva, prekiaudama žemės ūkio ir maisto produktais ES bendroje (vidaus) rinkoje, sugebėjo padidinti savo importo iš kitų ES šalių dalį nuo 0,33 iki 0,74 proc., o eksporto į jas – nuo 0,33 iki 0,55 proc., ES eksporto į trečiąsias šalis dalį nuo – 0,48 iki 1,52 proc., importo iš jų – nuo 0,28 iki 0,41 proc. [2]. Straipsnyje daug dėmesio skiriama žemės ūkio ir maisto produktų eksporto struktūros ir tendencijų analizei, labiausiai konkurencingiems lietuviškos kilmės produktams.

Tyrimo objektas – Lietuvos užsienio prekyba žemės ūkio ir maisto produktais.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti Lietuvos užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais būklę ir kitimo tendencijas 2010 metų I pusmetį.

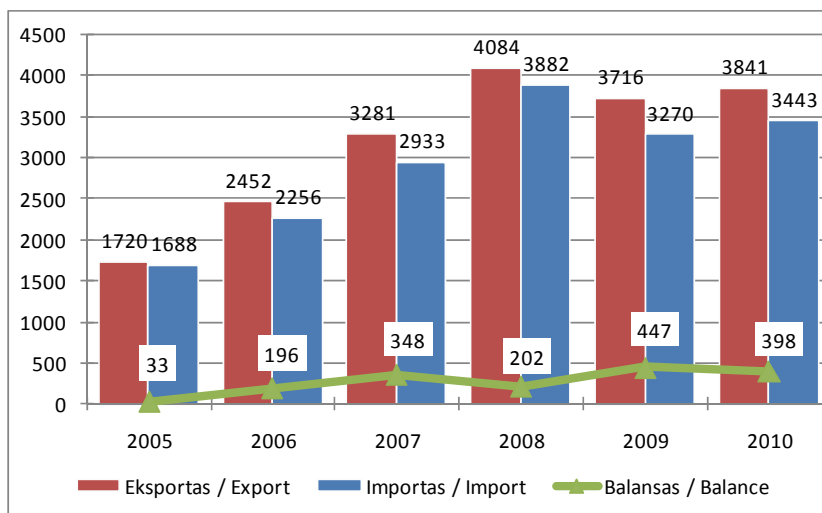
Analizė atlikta, remiantis Statistikos departamento 2010 metų rugpjūčio mėnesio išankstiniais (agreguotais Intrastato ir Ekstrastato) duomenimis. Analizuojant eksporto srautus, atskirti Lietuvoje užauginti arba pagaminti ir nelietuviškos kilmės produktai. Užsienio prekybos tendencijoms nustatyti naudoti statistiniai-matematiniai duomenų analizės ir palyginimo metodai. Produktai sugrupuoti pagal Kombinuotąją nomenklatūrą (KN).

TYRIMO REZULTATAI

Pasaulinės prekybos organizacijos (PPO) duomenimis, pasaulio prekybos apimtys 2009 metais sumažėjo 12,2 proc., o 2010 metams buvo prognozuotas 9,5 proc. augimas [3]. Šios organizacijos ekspertų vertinimu, 2010 metų I pusmetį, palyginti su atitinkamu 2009-ųjų laikotarpiu, tarptautinės prekybos apimtys išaugo 25 proc. [6].

2005–2008 metais Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų eksportas ir importas didėjo, tačiau dėl finansinės ir ekonominės krizės 2009-aisiais sumažėjo, o 2010-ųjų I pusmetį, palyginti su atitinkamu 2009-ųjų laikotarpiu, šiek tiek išaugo, bet nepasiekė 2008-ųjų lygio.

Statistikos departamento 2010 metų rugpjūčio išankstiniais duomenimis, 2010 metų I pusmetį iš Lietuvos eksportuota žemės ūkio ir maisto produktų už 3841 mln. Lt (3,4 proc. daugiau nei per atitinkamą 2009 m. laikotarpį), importuota už 3443 mln. Lt (5,3 proc. daugiau). Lietuviškos kilmės produktų eksportas padidėjo 3,0 proc., o nelietuviškos kilmės, padidėjus importui, – 4,3 proc. Prekybos balansas nuo 2005 metų yra teigiamas: 2010-ųjų I pusmetį jis siekė 398 mln. Lt, palyginti su 2009 metų I pusmečiu, sumažėjo apie 49 mln. Lt, arba 12 proc. (1 pav.). Užsienio prekybos apyvarta siekė 7284 mln. Lt, išaugo 4,3 proc. [4].

1 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas, importas ir užsienio prekybos balansas 2005–2010 metų I pusmetį, mln. Lt

Figure 1. Export, import and balance of foreign trade of agricultural and food products in 1st half-year of 2005–2010, mill. Lt

2005–2009 metų I pusmetį prekybos žemės ūkio ir maisto produktais dalis nuo visos Lietuvos užsienio prekybos išlaikė augimo tendenciją. 2010 metų I pusmetį žemės ūkio ir maisto produktų eksportas sudarė 16,3 proc. viso prekių eksporto, palyginti su atitinkamu 2009-ųjų laikotarpiu, sumažėjo 3,2 proc. punkto. Importas sudarė 13,0 proc. viso importo, jo dalis buvo 2,3 proc. punkto mažesnė (1 lentelė).

1 lentelė / Table 1

Užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais dalis
nuo visos Lietuvos užsienio prekybos 2005–2010 metų I pusmetį, mln. Lt
*The share of trade of agricultural and food products in total Lithuania's foreign trade
in 1st half-year of 2005–2010, mill. Lt*

Metai Year	Eksportas / Export			Importas / Import		
	iš viso total	žemės ūkio ir maisto produktai agricultural and food products		iš viso total	žemės ūkio ir maisto produktai agricultural and food products	
		iš viso total	dalis nuo viso eksporto, proc. share in total export, %		iš viso total	dalis nuo viso importo, proc. share in total import, %
2005	14615,4	1720,4	11,8	19130,4	1687,7	8,8
2006	19209,9	2451,7	12,8	25213,4	2255,5	8,9
2007	20596,9	3280,6	15,9	37572,6	2932,7	7,8
2008	27472,0	4084,0	14,9	37572,6	3881,7	10,3
2009	19034,4	3716,1	19,5	21382,2	3269,6	15,3
2010	23633,0	3841,3	16,3	26449,3	3443,1	13,0

2 lentelė / Table 2

Prekyba žemės ūkio ir maisto produktais su ES ir trečiosiomis šalimis
2005–2010 metų I pusmetį
*Foreign trade of agricultural and food products with the EU and third countries
in 1st half-year of 2005–2010*

Šalių grupė Country group	Metai Year	Eksportas / Export			Importas / Import		
		vertė, mln. Lt value, mill. Lt	indeksas, proc.** index, %**	dalis nuo žemės ūkio ir maisto produktų eksporto, proc. share in export of agricultural and food products, %	vertė, mln. Lt value, mill. Lt	indeksas, proc.** index, %**	dalis nuo žemės ūkio ir maisto produktų importo, proc. share in import of agricultural and food products, %
ES-27* EU-27*	2005	1266,9	100,0	73,6	1347,0	100,0	79,8
	2006	1530,3	120,8	62,4	1820,3	135,1	80,7
	2007	2166,4	141,6	66,0	2434,2	133,7	83,0
	2008	2296,2	106,0	56,2	3312,0	136,1	85,3
	2009	2223,6	96,8	59,8	2729,6	82,4	83,5
	2010	2364,7	106,3	61,6	2941,5	107,8	85,4
Trečio- sios šalys Third countries	2005	453,5	100,0	26,4	340,7	100,0	20,2
	2006	921,3	203,2	37,6	435,2	127,7	19,3
	2007	1114,2	120,9	34,0	498,5	114,5	17,0
	2008	1787,8	160,4	43,8	569,6	114,3	14,7
	2009	1492,5	83,5	40,2	540,0	94,8	16,5
	2010	1476,6	98,9	38,4	501,6	92,9	14,6

* Nagrinėjamos visos šalys, 2007 m. sudariusios ES-27 / *All countries, which composed EU-27 in 2007.*

** 2005 m. = 100 proc., vėliau lyginama su prieš tai buvusiais metais / *The year 2005 = 100%, later a comparison with the previous year.*

2010 metų I pusmetį, kaip ir anksčiau, buvo mokamos grąžinamosios eksporto į trečiąsias šalis išmokos, išmokėta 8,4 mln. Lt. 64 proc. išmokų teko galvijienos, 35 proc. – pieno produktų eksportuotojams.

Eurostato duomenimis [2], Lietuvos užsienio prekybos dalis ES vidaus ir išorės rinkose didėja, o rodikliai yra geresni nei Latvijos ir Estijos.

3 lentelė / Table 3

Baltijos šalių ir Lenkijos dalis nuo visos ES užsienio prekybos 2004–2008 metais, proc. [2]
The share of the Baltic states and Poland in the total EU foreign trade in 2004–2008, %

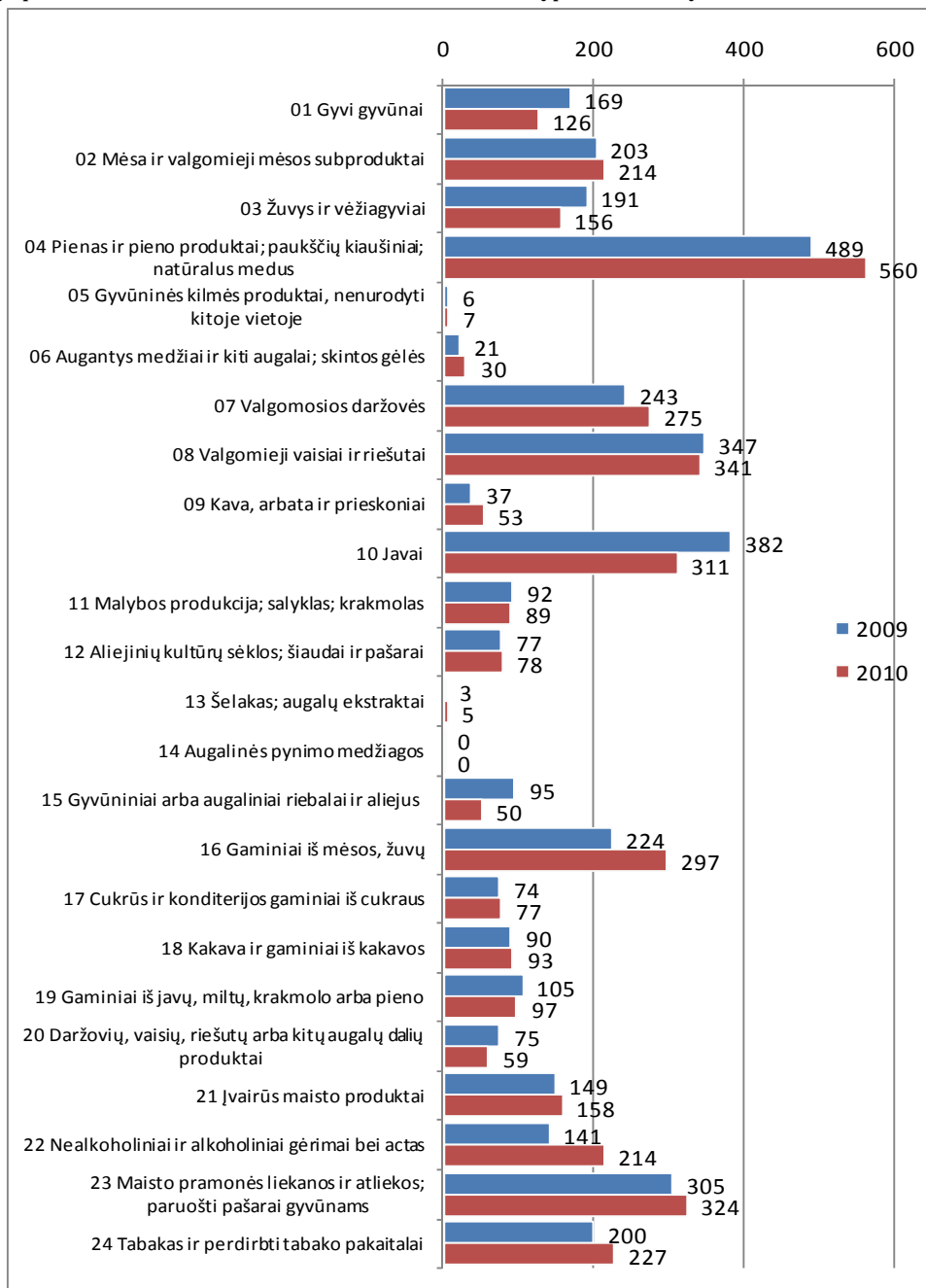
Šalis Country	Prekės / Commodities	2004	2005	2006	2007	2008
ES vidaus rinka / EU domestic market						
Estija / Estonia	Visos prekės / All commodities	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
	Žemės ūkio ir maisto produktai <i>Agricultural and food products</i>	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Latvija / Latvia	Visos prekės / All commodities	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
	Žemės ūkio ir maisto produktai <i>Agricultural and food products</i>	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3
Lietuva / Lithuania	Visos prekės / All commodities	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4
	Žemės ūkio ir maisto produktai <i>Agricultural and food products</i>	0,3	0,4	0,5	0,6	0,6
Lenkija / Poland	Visos prekės	2,3	2,6	2,8	3,0	3,3
	Žemės ūkio ir maisto produktai	2,1	2,7	3,2	3,4	3,7
Prekyba su trečiosiomis šalimis / Trade with third countries						
Estija / Estonia	Visos prekės / All commodities	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
	Žemės ūkio ir maisto produktai <i>Agricultural and food products</i>	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4
Latvija / Latvia	Visos prekės / All commodities	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
	Žemės ūkio ir maisto produktai <i>Agricultural and food products</i>	0,2	0,3	0,4	0,4	0,7
Lietuva / Lithuania	Visos prekės / All commodities	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5
	Žemės ūkio ir maisto produktai <i>Agricultural and food products</i>	0,5	0,6	0,9	1,1	1,5
Lenkija / Poland	Visos prekės / All commodities	1,2	1,5	1,6	1,7	2,0
	Žemės ūkio ir maisto produktai <i>Agricultural and food products</i>	2,7	3,1	3,0	3,0	3,0

2010 metų I pusmetį, palyginti su 2009-ųjų atitinkamu laikotarpiu, padidėjo 15 iš 24 KN produktų grupių eksportas (2 pav.). Daugiausia išaugo nealkoholinių ir alkoholinių gėrimų (1,6 karto), kavos (1,4 karto), gaminių ir konservų iš mėsos, žuvų (1,3 karto), pieno produktų, kiaušinių ir medaus (15 proc.), tabako gaminių (14 proc.), daržovių (13 proc.) eksportas. Labiausiai sumažėjo aliejų (1,9 karto), gyvų gyvūnų ir apdorotų daržovių bei vaisių (po 1,3 karto), grūdų ir žuvų (po 1,2 karto) eksportas.

Kaip ir ankstesniais metais, daugiausia eksportuota pieno produktų (už 538 mln. Lt). 96 proc. jų pagaminta Lietuvoje (2009 m. I pusmetį – 98 proc.). Pieno produktų eksportas sudarė 14,0 proc. visų eksportuotų produktų vertės. Palyginti su 2009-ųjų atitinkamu laikotarpiu, ši dalis išaugo 1,5 proc. punkto.

60 proc. pieno produktų eksporto sudarė sūriai ir varškė. Šių produktų išvežta 24,7 tūkst. t už 279 mln. Lt. Nekoncentruotų grietinėlės ir pieno išvežta 30,9 tūkst. t už 105,5 mln. Lt (23 proc.

pieno produktų eksporto), palyginamuoju laikotarpiu kiekis išaugo 1,8, vertė – 2,6 karto. 22 proc. teko koncentruotiems pienui ir grietinėlei, jų eksportuota už 103,1 mln. Lt. Palyginti su 2009 metų I pusmečiu, 2,7 karto mažiau išvežta sviesto ir kitų pieno riebalų – 1,4 tūkst. t.

2 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas 2009 ir 2010 metų I pusmetį, mln. Lt
Figure 2. Exports of agricultural and food products in 1st half-year of 2009 and 2010, mill. Lt

Sviesto eksporto kaina padidėjo nuo 7,38 iki 10,04 Lt/kg (36 proc.), nenokintų sūrių ir varškės – nuo 8,15 iki 10,12 Lt/kg (24 proc.), nokintų sūrių – nuo 10,50 iki 12,50 Lt/kg (19 proc.).

Daugiausia pieno produktų buvo išvežta į Rusiją – už 163,4 mln. Lt, 8,3 proc. mažiau. Eksportas į šią šalį sudarė 30 proc. viso pieno produktų eksporto. Eksportas į Italiją sudarė 18 proc. visų išvežtų pieno produktų vertės – 94,3 mln. Lt, 10 proc. daugiau, į Lenkiją – atitinkamai 12 proc. (63,2 mln. Lt, 2,6 karto daugiau), į Vokietiją – 11 proc. (60,6 mln. Lt, 2,2 karto daugiau).

Sūrių ir varškės daugiausia eksportuota į Rusiją (50 proc.), Italiją (32 proc.), Latviją (7,5 proc.), grietinėlės ir pieno – į Lenkiją (45 proc.), Vokietiją (42 proc.), Nyderlandus (4,9 proc.).

Antroje vietoje pagal eksporto vertę – vaisiai, jų eksportuota už 340,9 mln. Lt (8,9 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto). Tačiau lietuviškos kilmės vaisiai tesudarė 6,8 proc., daugiausia eksportuota Lietuvoje užaugintų mėlynųjų, aviečių, braškių.

Daugiausia išvežta citrusinių vaisių (už 66,3 mln. Lt, 20 proc. vaisių eksporto), obuolių ir kriaušių (61,3 mln. Lt, 18 proc.), šviežių uogų (57,9 mln. Lt, 17 proc.), sušaldytų arba kitaip apdorotų uogų (33,8 mln. Lt, 10 proc.).

Lietuviškos kilmės vaisių ir uogų eksportuota į Švediją (33 proc.), Vokietiją (26 proc.), Belgiją (12 proc.).

Daug eksportuota maisto pramonės liekanų ir paruoštų pašarų gyvūnams (KN 23) – už 323,6 mln. Lt. Lietuviškos kilmės produktai sudarė 90 proc. visos minėtų produktų vertės (287,6 mln. Lt). Daugiausia eksportuota Lietuvoje pagaminto šunų ir kačių ėdalo (už 186,3 mln. Lt). Pagrindinės KN 23 produktų eksporto šalys – Jungtinė Karalystė (92,7 mln. Lt, 29 proc. visų minėtos produktų grupės eksporto vertės), Rusija (43,2 mln. Lt, 13 proc.), Vokietija (30,3 mln. Lt, 9,4 proc.), Latvija (26,9 mln. Lt, 8,3 proc.), Lenkija (23,2 mln. Lt, 7,2 proc.).

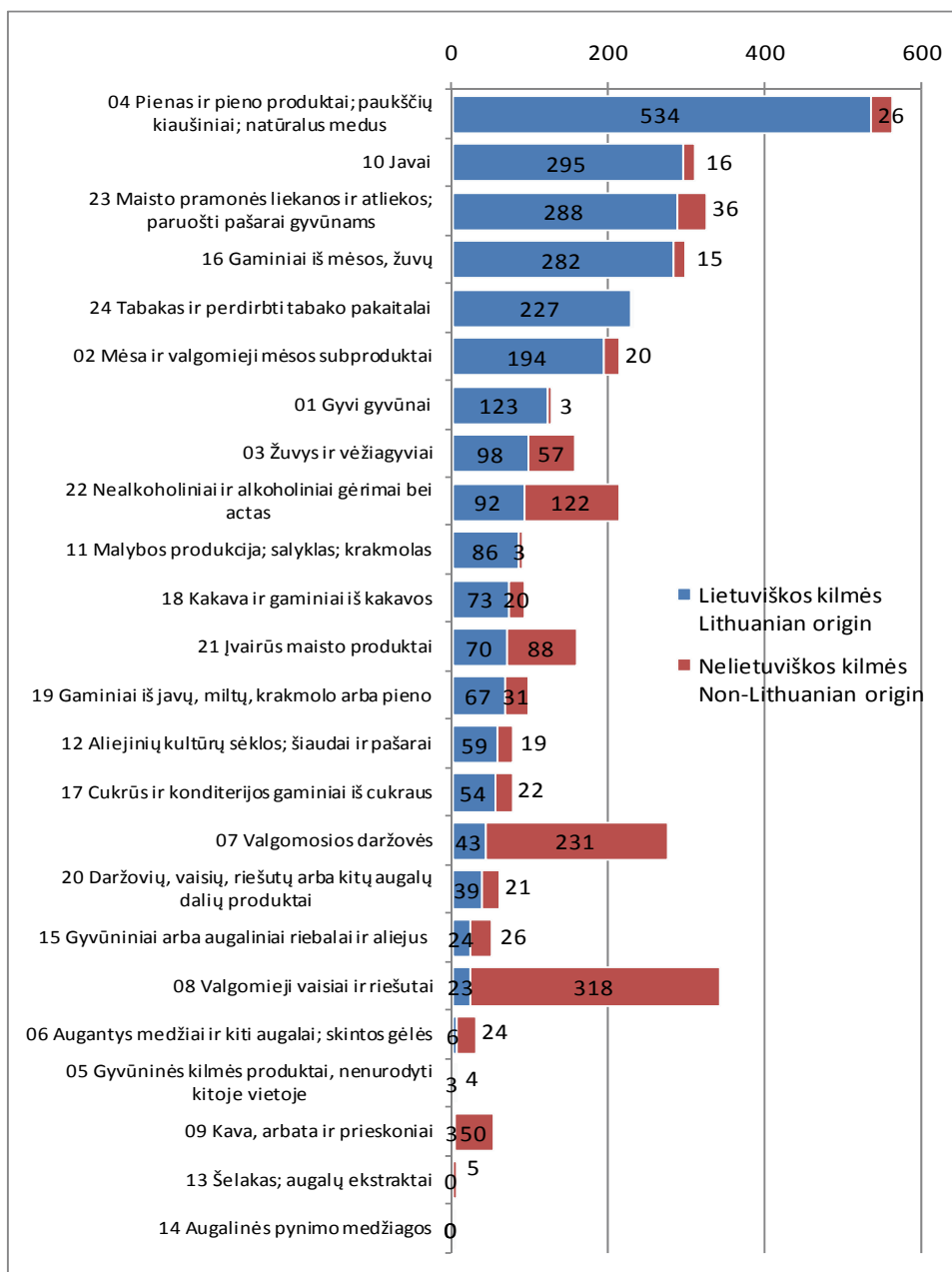
8,1 proc. žemės ūkio ir maisto produktų eksporto vertės sudarė grūdai. 2010 metų I pusmetį jų išvežta už 310,7 mln. Lt, palyginti su atitinkamu 2009-ųjų laikotarpiu, dalis sumažėjo 2,2 proc. punkto. 97,5 proc. išvežtų grūdų užauginta Lietuvoje. Iš viso eksportuota 645,0 tūkst. t įvairių javų: 566,9 tūkst. t kviečių už 274,6 mln. Lt, 40,7 tūkst. t miežių už 14,2 mln. Lt, 13,3 tūkst. t grikių už 6,1 mln. Lt, 13,6 tūkst. t rugių už 5,2 mln. Lt, 10,5 tūkst. t kitų grūdų už 8,2 mln. Lt. Palyginamuoju laikotarpiu padidėjo tik grikių vidutinė eksporto kaina – nuo 446 iki 459 Lt/t (3,0 proc.). Labiausiai nukrito eksportuotų miežių kaina – nuo 428 iki 348 Lt/t (23 proc.). Kviečių kaina sumažėjo nuo 559 iki 484 Lt/t (15 proc.), rugių – nuo 405 iki 379 Lt/t (6,8 proc.), avižų – nuo 442 iki 334 Lt/t (32 proc.).

Į Saudo Arabiją, Latviją, Turkiją išvežta 63 proc. kviečių, į Lenkiją ir Latviją – 99 proc. miežių, į Švediją, Nyderlandus, Ispaniją, Vokietiją – 82 proc. grikių, į Ispaniją, Suomiją, Latviją – 99 proc. rugių.

2010 metų I pusmetį eksportuotų gaminių iš mėsos ir žuvų vertė sudarė 7,7 proc. visų eksportuotų žemės ūkio ir maisto produktų vertės. Lietuvoje pagamintų produktų dalis – 95 proc. Palyginti su atitinkamu 2009-ųjų laikotarpiu, šios produktų grupės eksporto vertė padidėjo 1,3 karto. Gaminų ir konservų iš mėsos eksportuota už 34,8 mln. Lt (dešrų ir panašių produktų – už 15,8 mln. Lt, kitų gaminių ir konservų – už 19,0 mln. Lt), iš žuvų ir vėžiagyvių – už 258,3 mln. Lt (iš jų produktų iš lašišų – už 128,9 mln. Lt, iš surimių – už 85,8 mln. Lt).

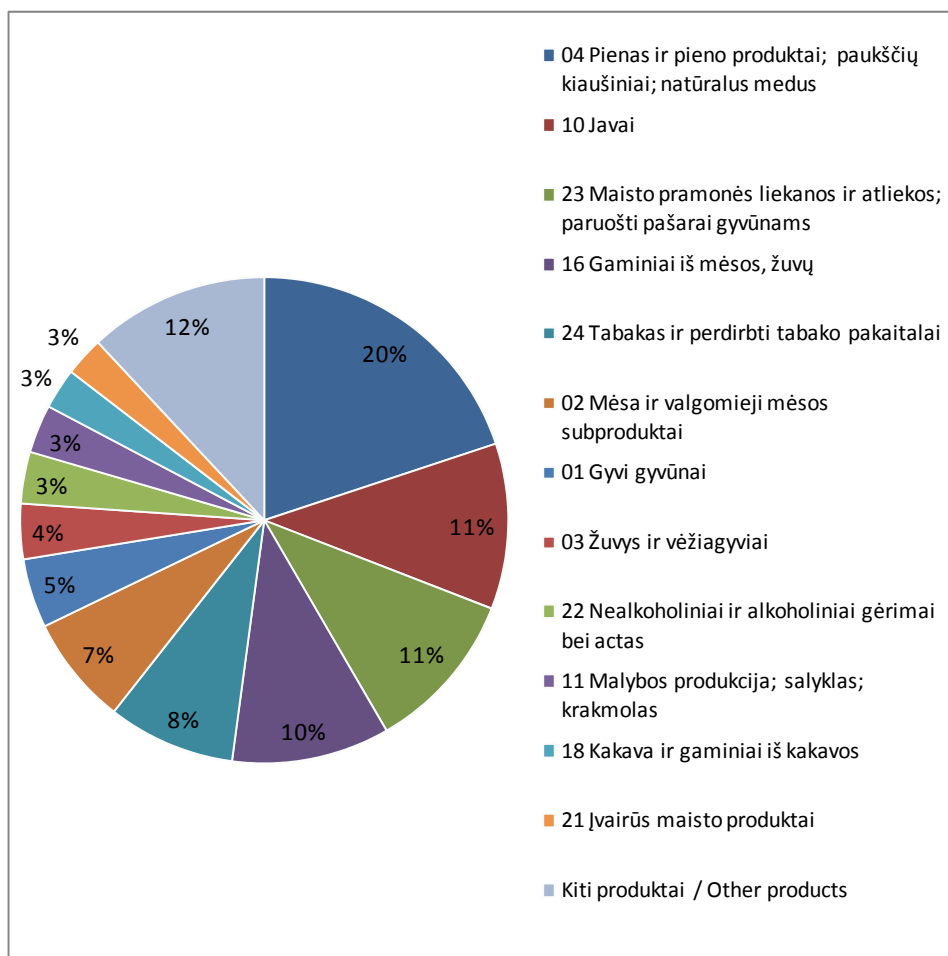
67 proc. gaminių ir konservų iš mėsos – už 23,3 mln. Lt – eksportuota į Latviją, Estiją, Daniją, 73 proc. gaminių ir konservų iš žuvų ir vėžiagyvių – už 187,3 mln. Lt – į Vokietiją, Prancūziją, Belgiją, Italiją.

2010 metų I pusmetį **lietuviškos kilmės** produktų eksportuota už 2683 mln. Lt, daugiausia (68 proc.) – pieno produktų, grūdų, produktų, naudojamų gyvūnų pašarams, gaminių iš mėsos ir žuvų, tabako gaminių, mėsos (3 pav.).

3 pav. Lietuviškos ir nelietuviškos kilmės žemės ūkio ir maisto produktų eksportas
2010 metų I pusmetį, mln. Lt
*Figure 3. Exports of Lithuanian and non-Lithuanian origin agricultural and food products
in the 1st half-year of 2010, mill. Lt*

Visi eksportuoti tabako gaminiai, 97 proc. gyvų galvijų, 96 proc. malybos, pieno produktų, kiaušinių, 95 proc. medaus, 95 proc. gaminių ir konservų iš mėsos ir žuvų, 95 proc. grūdų, 91 proc. mėsos buvo lietuviškos kilmės (3 pav.). Daugiau nei 50 proc. nelietuviškos kilmės eksportuota vaisių ir riešutų (93 proc.), daržovių (84 proc.), nealkoholinių ir alkoholinių gėrimų (57 proc.), įvairių maisto produktų (KN 21 grupė, 56 proc.), aliejų (52 proc.).

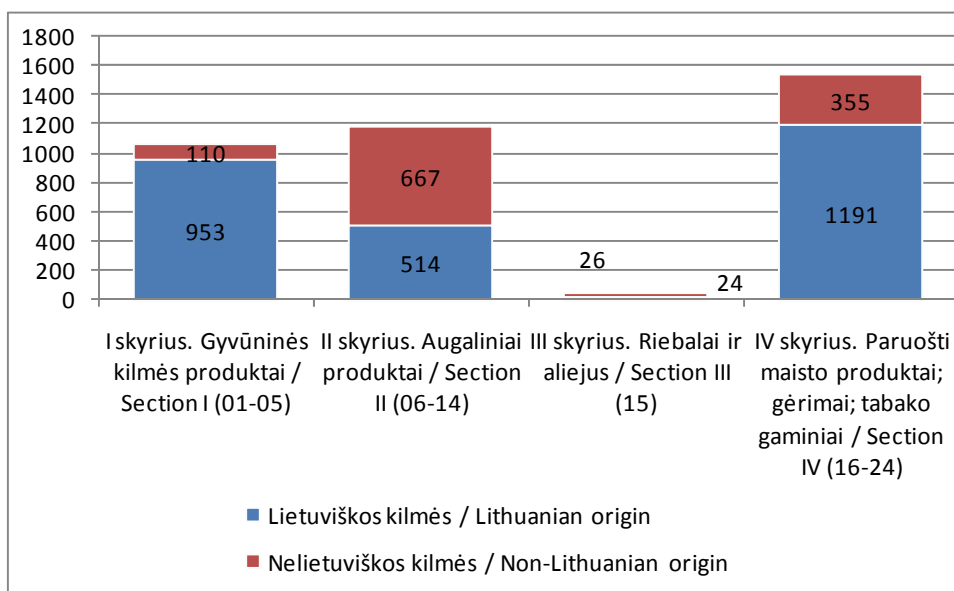
4 pav. Lietuviškos kilmės produktų eksporto struktūra 2010 metų I pusmetį, proc.
Figure 4. Structure of export of Lithuanian origin products in the 1st half-year of 2010, %

Daugiausia, už 1191 mln. Lt, eksportuota Lietuvoje pagamintų paruoštų maisto produktų, gėrimų, tabako gaminių (IV KN skyriaus, 16–24 kodai). Šie produktai sudarė 44 proc. visų 2010 metų I pusmetį eksportuotų lietuviškos kilmės produktų. Palyginti su atitinkamu 2009-ųjų laikotarpiu, IV skyriaus lietuviškos kilmės produktų eksportas padidėjo 131 mln. Lt (12 proc.), nelietuviškos, kurių eksportuota už 355 mln. Lt, – 53 mln. Lt (18 proc.). IV skyriaus produktai yra didesnės pridėtinės vertės nei kitų skyrių.

Antroje vietoje – lietuviški gyvūninės kilmės produktai (I KN skyriaus, 01–05 kodai), jų eksportuota už 953 mln. Lt (36 proc. visų lietuviškos kilmės produktų eksporto), eksportas padidėjo 20 mln. Lt (2,1 proc.). Nelietuviškos kilmės šių produktų išvežta už 110 mln. Lt, eksportas sumažėjo 15 mln. Lt (12 proc.).

Lietuviškos kilmės augalinių produktų (II KN skyriaus, 06–14 kodai) eksportuota už 514 mln. Lt (19 proc. viso lietuviškos kilmės produktų eksporto), eksportas sumažėjo 76 mln. Lt (13 proc.). Nelietuviškos kilmės augalinių produktų išvežta už 667 mln. Lt (56 mln. Lt, arba 9,2 proc. daugiau). Dalys, tenkančios Lietuvoje ir užsienyje užaugintiems arba pagamintiems eksportuotiems augaliniams produktams buvo atitinkamai 47 ir 53 proc.

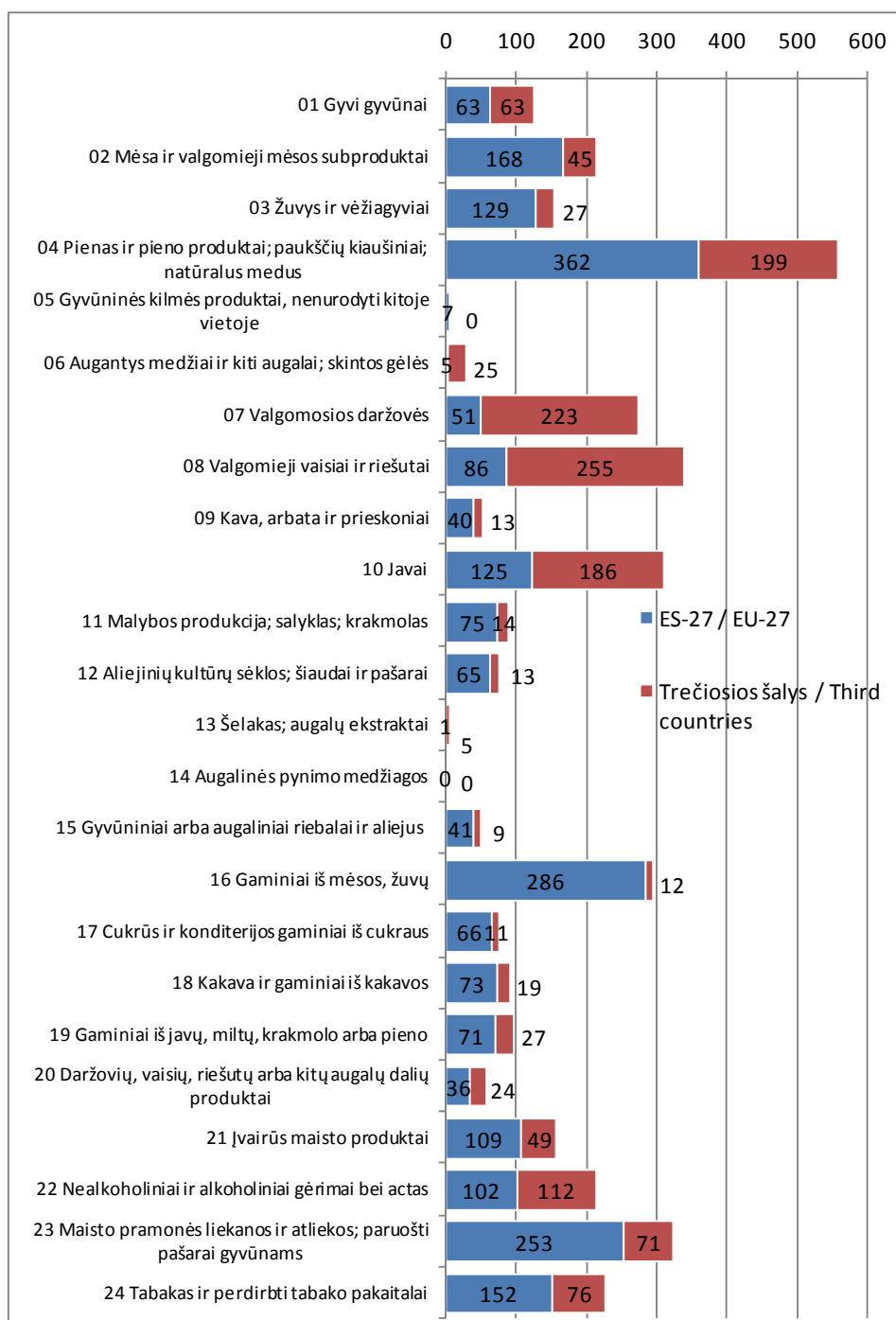
Lietuviškos kilmės riebalų ir aliejaus (III KN skyriaus, 15 kodas) eksportuota už 24 mln. Lt (0,9 proc. lietuviškos kilmės produktų eksporto), o nelietuviškos kilmės – už 26 mln. Lt. Palyginamuoju laikotarpiu III skyriaus produktų eksportas sumažėjo 1,9 karto, lietuviškos kilmės produktų – 11 proc., nelietuviškos kilmės – 3,3 karto.

5 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas 2010 metų I pusmetį
pagal KN skyrius ir kilmę, mln. Lt
*Figure 5. Export of agricultural and food products by CN section and origin
in the 1st half-year of 2010, mill. Lt*

2010 metų I pusmetį žemės ūkio ir maisto produktų eksporto į ES ir trečiąsias šalis analizė parodė, kad į ES šalis jų išvežta už 2365 mln. Lt (beveik 62 proc. viso eksporto), į trečiąsias šalis – 1476 mln. Lt. Palyginti su 2009-ųjų atitinkamu laikotarpiu, į ES šalis eksportas padidėjo 141 mln. Lt (6,3 proc.), į trečiąsias šalis – sumažėjo 16 mln. Lt (1,1 proc.). Lietuviškos kilmės produktai sudarė 81 proc. eksporto į ES (1925 mln. Lt) ir 51 proc. (758 mln. Lt) – į trečiąsias šalis.

Į ES šalis daugiausia eksportuota lietuviškos kilmės gaminių ir konservų iš žuvų (už 239,2 mln. Lt), produktų, naudojamų gyvūnų pašarams (187,8 mln. Lt), cigarečių (151,1 mln. Lt), sūrių ir varškės (130,4 mln. Lt), grietinėlės (88,9 mln. Lt), kviečių (88,1 mln. Lt). Šie produktai sudarė apie 46 proc. į ES šalis išvežtų lietuviškos kilmės produktų.

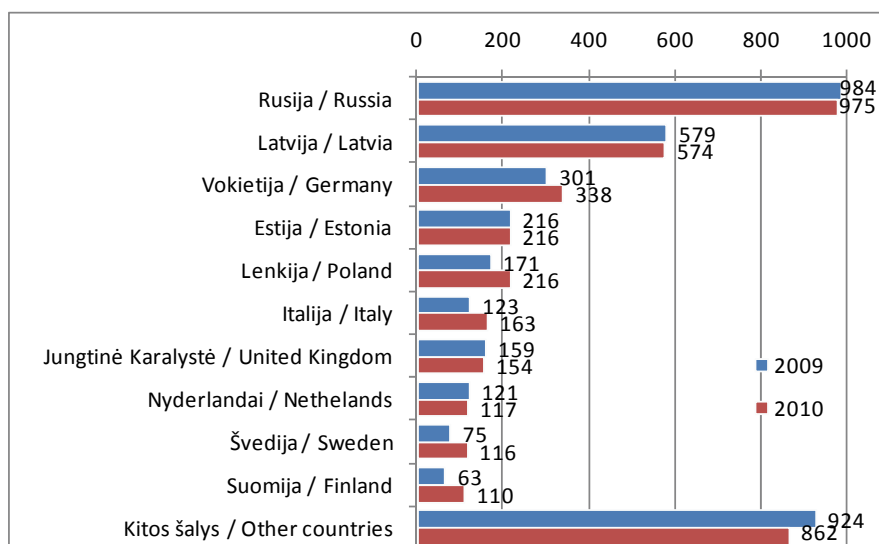
6 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas pagal šalių grupes
2010 metų I pusmetį, mln. Lt

Figure 6. Exports of agricultural and food products by country group
in the 1st half-year of 2010, mill. Lt

Į trečiąsias šalis daugiausia išvežta lietuviškos kilmės kviečių (374 tūkst. t už 184,8 mln. Lt, 24 proc. į trečiąsias šalis eksportuotų lietuviškos kilmės produktų), sūrių ir varškės (11,6 tūkst. t, 143,3 mln. Lt, 19 proc.), cigarečių (54,0 mln. Lt, 7,1 proc.), kiaulių (131,9 tūkst., 51,1 mln. Lt, 6,7 proc.), produktų, naudojamų gyvūnų pašarams (50,2 mln. Lt, 6,6 proc.). Šių produktų vertė sudarė 68 proc. į trečiąsias šalis eksportuotų lietuviškos kilmės produktų vertės.

Eksportas į NVS šalis padidėjo 1,4 proc., sudarė 1128 mln. Lt, arba 76 proc. eksporto į trečiąsias šalis. Lietuviškos kilmės produktams teko beveik 37 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto į NVS. Daugiausia išvežta lietuviškos kilmės sūrių ir varškės (11,4 tūkst. t už 140,8 mln. Lt), gyvūnų kiaulių (131,9 tūkst. už 51 mln. Lt), produktų, naudojamų gyvūnų pašarams (už 44,8 mln. Lt), galvijienos (3,1 tūkst. t už 32 mln. Lt). Šių produktų vertė sudarė beveik 65 proc. eksportuotų į NVS šalis lietuviškos kilmės produktų vertės.

Iš viso 2010 metų I pusmetį žemės ūkio ir maisto produktų eksportuota į 100 šalių. Svarbiausi eksporto partneriai 2010 metų I pusmetį buvo Rusija, eksportas į ją siekė 975 mln. Lt (25 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto; palyginamuoju laikotarpiu vertė sumažėjo 1,0 proc.), Latvija – 574 mln. Lt (15 proc., sumažėjo 0,9 proc.), Vokietija – 338 mln. Lt (8,8 proc., padidėjo 12 proc.), Estija – 216 mln. Lt (5,6 proc., nepasikeitė), Lenkija – 216 mln. Lt (5,2 proc., padidėjo 26 proc.), Italija – 163 mln. Lt (4,2 proc., padidėjo beveik 33 proc.). Eksportas į šias šalis sudarė 65 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto. Palyginamuoju laikotarpiu eksportas į Švediją padidėjo 1,6 karto, į Suomiją – 1,7 karto.

7 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas pagal šalis 2009 ir 2010 metų I pusmetį, mln. Lt
 Figure 7. Export of agricultural and food products by country
 in 1st half-year of 2009 and 2010, mill. Lt

Lietuviškos kilmės produktų eksporto į daugumą ES šalių dalis sudarė daugiau nei 92 proc., o į Graikiją – 98 proc., Švediją, Prancūziją, Belgiją, Ispaniją – 97 proc., Italiją, Jungtinę Karalystę, Suomiją – 96 proc. Tik eksporto dalys į keturias ES šalis buvo mažesnės nei 90 proc.: į Portugaliją – 88 proc., Airiją – 85 proc., Austriją – 81 proc. ir Latviją – 64 proc.

Į **Rusiją** daugiausia eksportuota **lietuviškos kilmės** sūrių ir varškės – už 137,2 mln. Lt, kiaulių – 131,8 tūkst. (beveik visos iš Lietuvos eksportuotos kiaulės) už 50,9 mln. Lt, produktų, naudojamų gyvūnų pašarams – už 35,1 mln. Lt, galvijienos – 3,1 tūkst. t už 32,1 mln. Lt, maistinių priedų – už 18,6 mln. Lt, bulvių traškučių – už 16,1 mln. Lt. Šie produktai sudarė 47 proc. eksportuotų į Rusiją lietuviškos kilmės produktų. 37 proc. (vertė – 365 mln. Lt) žemės ūkio ir maisto produktų, eksportuotų į Rusiją, užauginta arba pagaminta Lietuvoje. Iš **nelietuviškos kilmės** produktų daugiausia išvežta įvairių daržovių (pomidorų, paprikų, pievagrybių, baklažanų ir kt.), vyno iš šviežių vynuogių, įvairių vaisių (obuolių, kriaušių, citrusinių), kivių ir kitų uogų (vertė – 371 mln. Lt).

Į **Latviją lietuviškos kilmės** produktų eksportuota už 341 mln. Lt, palyginti su 2009 metų I pusmečiu, eksportas beveik nepasikeitė (padidėjo 1,1 proc.). Kaip jau minėta, šie produktai sudarė 64 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto į Latviją. Daugiausia išvežta lietuviškos kilmės kviečių (132,5 tūkst. t už 58,7 mln. Lt), cigarečių (27,7 mln. Lt), cukraus (10,9 tūkst. t už 19,1 mln. Lt), sūrių ir varškės (18,3 mln. Lt), paukštienos (3,1 tūkst. t už 15,5 mln. Lt), salyklinio alaus (10,6 mln. Lt). Iš **nelietuviškos kilmės** produktų paklausiausi buvo kava ir jos ekstraktai, sojų pupelių aliejaus ekstrakcijos liekanos, bananai, maistiniai priedai ir tepieji mišiniai, citrusiniai vaisiai. Šių produktų vertė (84 mln. Lt) – 41 proc. eksportuotų į Latviją nelietuviškos kilmės produktų vertės.

Į **Vokietiją** 2010 metų I pusmetį **lietuviškos kilmės** žemės ūkio ir maisto produktų išvežta už 309 mln. Lt, 13 proc. daugiau nei prieš metus. Jie sudarė 93 proc. visų eksportuotų į Vokietiją žemės ūkio ir maisto produktų. Daugiausia išvežta lietuviškos kilmės gaminių ir konservų iš žuvų (už 99,4 mln. Lt), grietinėlės (44,6 mln. Lt), žuvų filė ir kitos žuvų mėsos (2,8 tūkst. t už 36,8 mln. Lt), produktų, naudojamų gyvūnų pašarams (29,6 mln. Lt), pieno miltelių, koncentruoto ir sutirštinto pieno (11,5 mln. Lt), valgomųjų ledų (8,9 mln. Lt). Minėtų produktų vertė – 231 mln. Lt, jie sudarė 75 proc. į Vokietiją eksportuotų lietuviškos kilmės produktų.

2010 metų I pusmetį į Lietuvą importuota žemės ūkio ir maisto produktų už 3443 mln. Lt, 5,3 proc. daugiau nei per 2009-ųjų atitinkamą laikotarpį. Augimo tempai buvo didesni nei eksporto. Padidėjo 12 KN produktų grupių importas. Daugiausia, 1,6 karto, išaugo pieno produktų, kiaušinių, medaus (04 grupės) importas. 24 proc. daugiau įvežta kavos, po 23 proc. – nealkoholinių ir alkoholinių gėrimų, daržovių, 18 proc. – kakavos ir gaminių iš jos, 14 proc. – malybos produktų, 12 proc. – žuvų ir vėžiagyvių, 10 proc. – produktų, naudojamų gyvūnų pašarams. Iš viso produktų, kurių importas padidėjo, vertė išaugo 17 proc. Likusių 12 grupių importas sumažėjo, labiausiai – mėsos (22 proc.), tabako gaminių (14 proc.), aliejinių augalų sėklų (13 proc.), riebalų ir aliejaus (11 proc.).

Per nagrinėjamą laikotarpį daugiausia importuota vaisių ir riešutų (už 444 mln. Lt, 13 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo). Daug įvežta žuvų ir vėžiagyvių (343,7 mln. Lt, 10 proc.), daržovių (342,2 mln. Lt, 10 proc.), nealkoholinių ir alkoholinių gėrimų (323,0 mln. Lt, 9,4 proc.), mėsos (233,0 mln. Lt, 6,8 proc.), pieno produktų, kiaušinių, medaus (194 mln. Lt, 5,6 proc.), įvairių 21 KN grupės maisto produktų – ekstraktų, padažų, maisto produktų kūdikiams (189,4 mln. Lt, 5,5 proc.), maisto pramonės liekanų, paruoštų pašarų gyvūnams (180,6 mln. Lt, 5,2 proc.). Minėtų produktų vertė sudarė 65 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo.

22 proc. vaisių ir riešutų importo sudarė citrusiniai vaisiai, jų įvežta 37,5 tūkst. t už 96,0 mln. Lt. Nors importuotų citrusinių vaisių kiekis sumažėjo 1,1 proc., vertė dėl pakilusių šių produktų kainų padidėjo 11 proc. Daug importuota obuolių ir kriaušių: (42,4 tūkst. t už 75,8 mln. Lt), kivių, braškių, aviečių, mėlynių (14,0 tūkst. t už 68,2 mln. Lt), bananų (17,9 tūkst. t

už 45,0 mln. Lt), vynuogių (7,8 tūkst. t už 40,9 mln. Lt). Minėtų produktų vertė sudarė 74 proc. viso vaisių ir riešutų importo vertės. 79 proc. vaisių ir riešutų atvežta iš Nyderlandų (41 proc.), Italijos (12 proc.), Lenkijos (8,3 proc.), Ispanijos (6,2 proc.), Vokietijos (5,8 proc.), Belgijos (5,5 proc.).

2010 metų I pusmetį žuvų ir vėžiagyvių importas padidėjo beveik 12 proc. Įvežta 12,5 tūkst. t šviežių ir atšaldytų žuvų už 164,5 mln. Lt (48 proc. viso žuvų ir vėžiagyvių importo). Palyginti su atitinkamu 2009 metų laikotarpiu, šių produktų importo kiekis padidėjo 26 proc., vertė – 1,5 karto. Vidutinė importuotų atšaldytų žuvų kaina padidėjo nuo 1090 iki 1318 Lt/t. Žuvų filė ir kitos žuvų mėsos įvežta 15,1 tūkst. t už 94,2 mln. Lt. Žuvų mėsos buvo importuota 7,8 proc. mažiau, vertė buvo 16 proc. mažesnė. Vidutinė importo kaina sumažėjo nuo 670 iki 625 Lt/t. Žuvų filė ir kita žuvų mėsa sudarė 28 proc. viso žuvų ir vėžiagyvių importo. Sušaldytų žuvų įvežta 16,5 tūkst. t už 71,9 mln. Lt (7,6 proc. mažiau), vertė sudarė 21 proc. viso žuvų ir vėžiagyvių importo. Vidutinė šių produktų importo kaina sumažėjo nuo 456 iki 436 Lt/t. Apie 69 proc. žuvų ir vėžiagyvių importuota iš Švedijos (už 109,1 mln. Lt), Vokietijos (62,8 mln. Lt), Norvegijos (24,4 mln. Lt), Latvijos (21,3 mln. Lt), Kazachstano (18,6 mln. Lt).

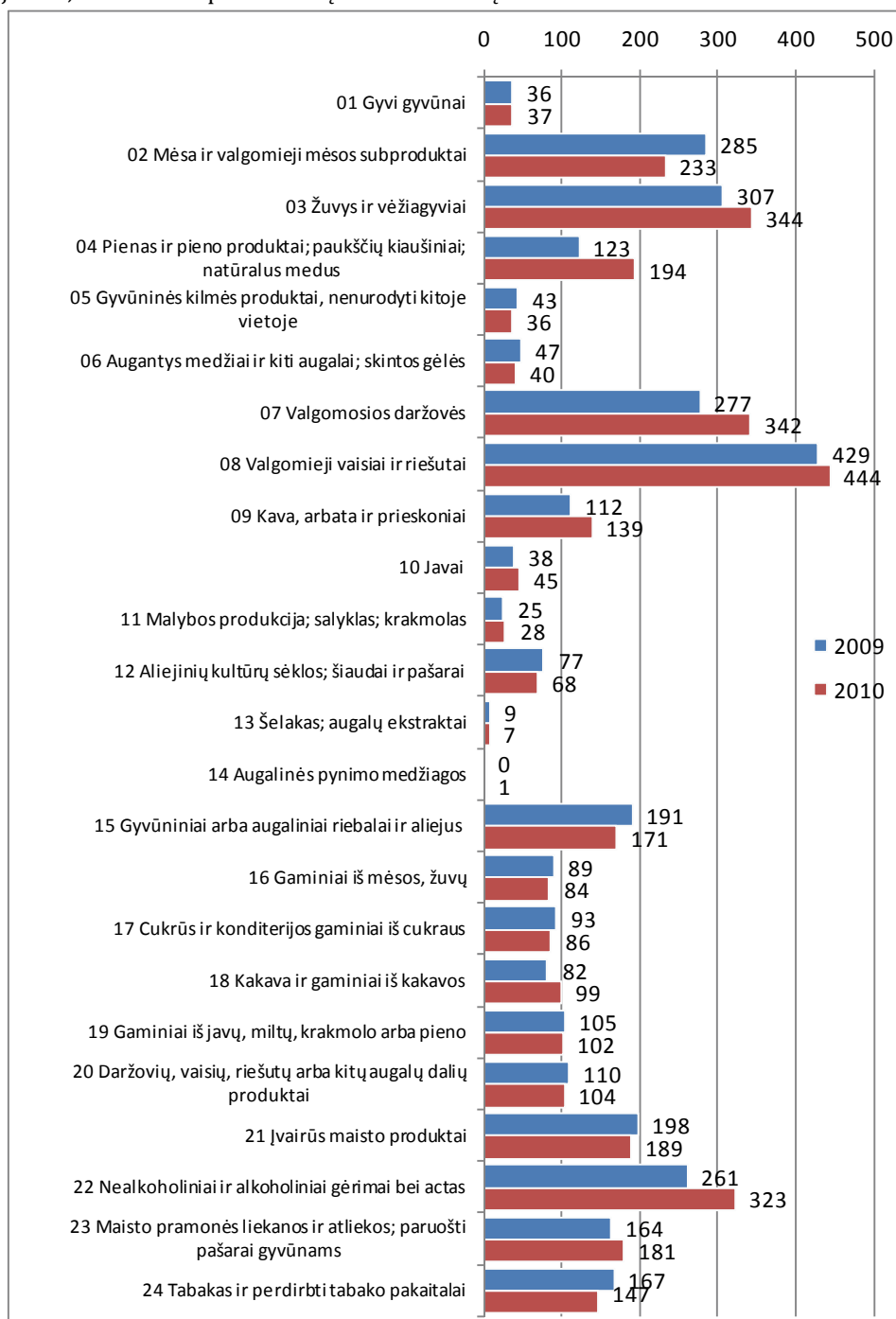
Daržovių įvežta 23 proc. daugiau. 38 proc. daržovių importo sudarė saldžiosios paprikos, pievagrybiai, baklažanai, salotiniai augalai, cukinijos (importuota už 128,9 mln. Lt, reeksportuota už 116 mln. Lt), 24 proc. – pomidorai (19,4 tūkst. t, 81,8 mln. Lt, reeksportuota 12,4 tūkst. t už 52 mln. Lt), 7,7 proc. – įvairūs kopūstai (11,9 tūkst. t, 26,2 mln. Lt, reeksportuota 6,6 tūkst. t už 15 mln. Lt), 7,6 proc. – svogūnai, česnakai (11,7 tūkst. t, 25,6 mln. Lt, reeksportuota 4,2 tūkst. t už 9,7 mln. Lt), 5,7 proc. – įvairios salotos, cikorijos (3,4 tūkst. t, 19,3 mln. Lt, reeksportuota 2,3 tūkst. t už 11 mln. Lt), 5,4 proc. – agurkai (4,7 tūkst. t, 18,3 mln. Lt, reeksportuota 1,3 tūkst. t už 5,0 mln. Lt). Daugiausia daržovių importuota iš Nyderlandų (palyginamuoju laikotarpiu importas padidėjo 1,6 karto, siekė 211,0 mln. Lt, sudarė 62 proc. viso daržovių importo), Lenkijos (sumažėjo 1,6 karto, sudarė 50,0 mln. Lt, arba 15 proc.), Ispanijos (padidėjo 4,2 proc., sudarė 40,2 mln. Lt, arba 12 proc.). Importo iš šių trijų šalių vertė sudarė 88 proc. visos daržovių importo vertės.

Nealkoholinių ir alkoholinių gėrimų importas padidėjo 23 proc. 39 proc. šios produktų grupės importo vertės (123,6 mln. Lt, padidėjo 1,6 karto) sudarė vynas iš šviežių vynuogių, 19 proc. (58,9 mln. Lt, padidėjo 22 proc.) – spiritiniai gėrimai, 18 proc. (58 mln. Lt, sumažėjo 23 proc.) – mineraliniai ir gazuotieji vandenys, 10 proc. (32,6 mln. Lt, padidėjo 45 proc.) – salyklinis alus. 62 proc. gėrimų atvežta iš Prancūzijos (už 64,9 mln. Lt, padidėjo 1,8 karto), Lenkijos (36,1 mln. Lt, sumažėjo 6,9 proc.), Italijos (36,0 mln. Lt, padidėjo 1,8 karto), Latvijos (35,2 mln. Lt, sumažėjo 12 proc.), Ispanijos (27,2 mln. Lt, padidėjo beveik 1,8 karto).

Mėsos importas sumažėjo 22 proc. Iš viso importuota 44,9 tūkst. t mėsos ir subproduktų, iš jų: 28,8 tūkst. t kiaulienos (22 proc. mažiau), 10,6 tūkst. t paukštienos (19 proc. mažiau), 2,3 tūkst. t valgomųjų mėsos subproduktų (1,3 karto daugiau), 1,1 tūkst. t galvijienos (kiekis nepasikeitė). Vidutinė importuotos kiaulienos kaina sumažėjo 5,9 proc. – nuo 5752 Lt/t 2009 metų I pusmetį iki 5433 Lt/t 2010-ųjų tuo pačiu laikotarpiu (eksporto kainos buvo atitinkamai 7678 ir 7660 Lt/t), paukštienos – 8,8 proc. – nuo 4199 iki 3859 Lt/t (eksporto – atitinkamai 6902 ir 6619 Lt/t), subproduktų – 2,0 proc. – nuo 4298 iki 4213 Lt/t (eksporto – 3150 ir 3359 Lt/t), galvijienos – padidėjo 0,8 proc. – nuo 7995 iki 8056 Lt/t (eksporto – 9734 ir 9697 Lt/t).

79 proc. kiaulienos importuota iš Vokietijos (importas sumažėjo 1,9 karto), Lenkijos, Belgijos (sumažėjo beveik po 4 proc.), Danijos (padidėjo 1,4 karto). 70 proc. paukštienos įvežta iš

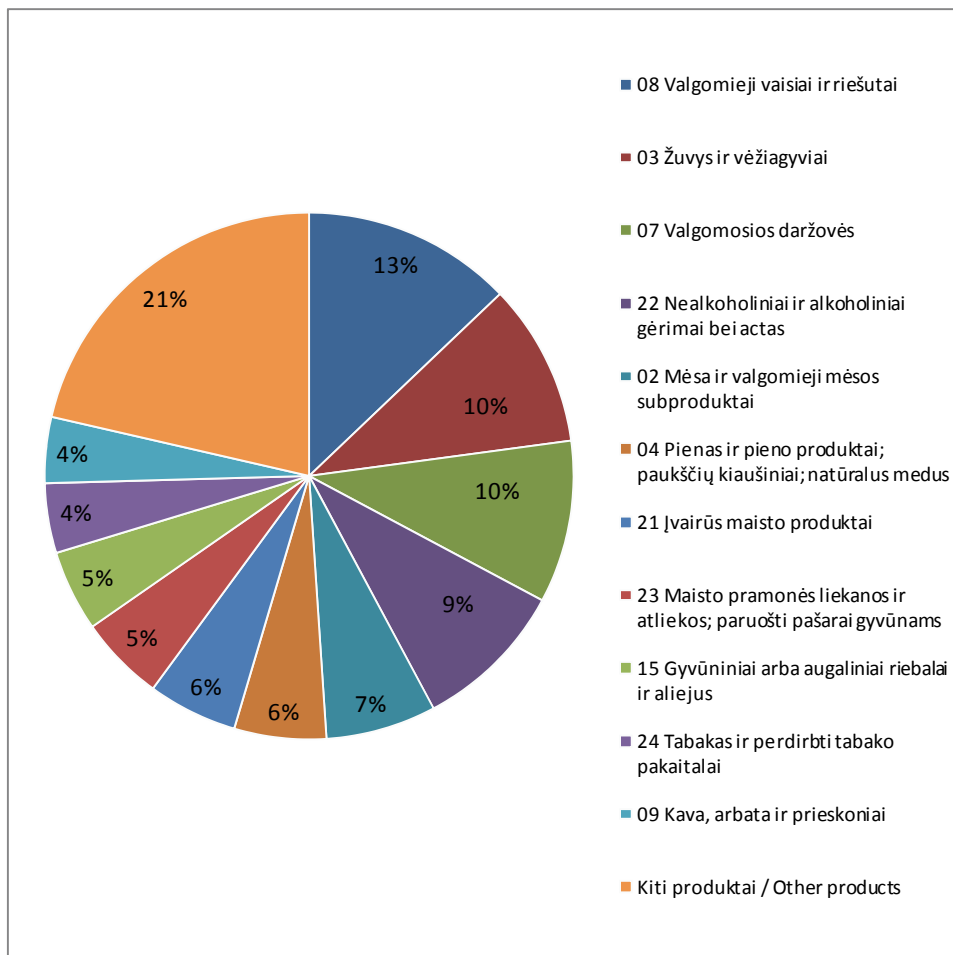
Lenkijos. Importas sumažėjo iš Nyderlandų 2,7, iš Danijos – 2,4 karto, o padidėjo iš Latvijos 1,9, iš Belgijos – 3,4 karto. Visa paukštiena įvežta iš ES šalių.

8 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importas 2009 ir 2010 metų I pusmetį, mln. Lt
 Figure 8. Imports of agricultural and food products in 1st half-year of 2009 and 2010, mill. Lt

Nuo 2005 metų į Lietuvą pradėta importuoti žaliavinį pieną. 2010 metų I pusmetį, palyginti su atitinkamu 2009-ųjų laikotarpiu, žaliavinio pieno įvežta 1,2 karto daugiau – 95,5 tūkst. t, vidutinė importo kaina padidėjo nuo 690 iki 956 Lt/t. 74 proc. pieno įvežta iš Latvijos, 21 proc. – iš Estijos. Sūrių importuota 1,2 karto daugiau, daugiausia – iš Lenkijos (46 proc.), Vokietijos (18 proc.), Estijos (15 proc.).

Palyginamuoju laikotarpiu 5,4 karto išaugo kiaušinių importas. Jų įvežta 7,4 mln. vnt., 77 proc. – iš Latvijos ir Lenkijos.

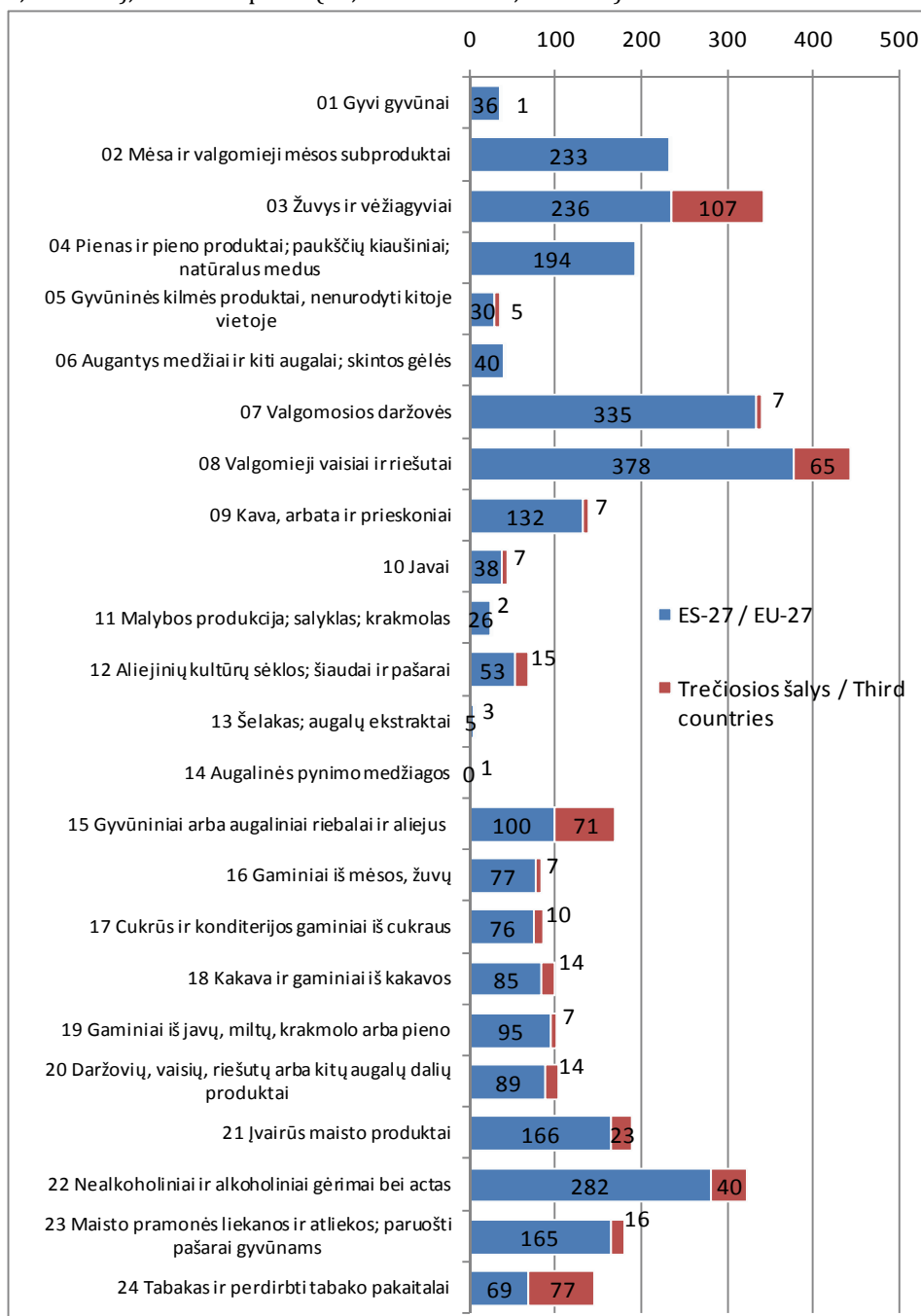

9 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importo struktūra 2010 metų I pusmetį, proc.
Figure 9. Structure of import of agricultural and food products in the 1st half-year of 2010, %

Importo iš ES šalių dalis sudarė 62 proc. (2941 mln. Lt) viso žemės ūkio ir maisto produktų importo. Žemės ūkio ir maisto produktai sudarė 20 proc. viso prekių importo iš ES šalių. Iš trečiųjų šalių importuota produktų už 502 mln. Lt (4,3 proc. viso prekių importo iš trečiųjų šalių), vien iš NVS – už 178 mln. Lt (1,8 proc. viso prekių importo iš NVS šalių).

Iš ES šalių daugiausia įvežta šviežių ir atšaldytų žuvų (12,5 tūkst. t už 164,5 mln. Lt), kiaulienos (28,8 tūkst. t už 156,5 mln. Lt), įvairių daržovių (paprųjų, pievagrybių, baklažanų,

salotinių augalų už 127,3 mln. Lt), vyno iš šviežių vynuogių (už 116,4 mln. Lt), kavos (6,9 tūkst. t už 103,9 mln. Lt), žaliavinio pieno (90,7 tūkst. t už 86,7 mln. Lt).

10 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importas pagal šalių grupes 2010 metų I pusmetį, mln. Lt
Figure 10. Imports of agricultural and food products by country group in the 1st half-year of 2010, mill. Lt

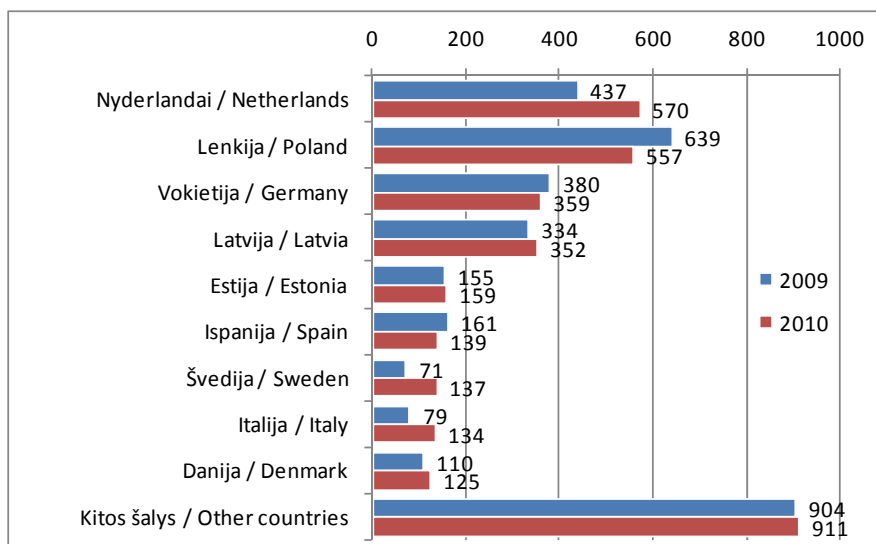
Iš trečiųjų šalių daugiausia importuota žuvų filė ir kitos žuvų mėsos (12,7 tūkst. t už 75,9 mln. Lt), neperdirbto tabako (4,7 tūkst. t už 67,9 mln. Lt), rapsų aliejaus (21,6 tūkst. t už 43,4 mln. Lt), sušaldytų žuvų (7,7 tūkst. t už 29,9 mln. Lt), citrusinių vaisių (9,3 tūkst. t už 19,0 mln. Lt), saulėgrąžų aliejaus (5,8 tūkst. t už 16,5 mln. Lt).

Iš NVS šalių daugiausia įvežta rapsų aliejaus (21,6 tūkst. t už 43,4 mln. Lt), žuvų filė ir kitos žuvų mėsos (1,1 tūkst. t už 21,7 mln. Lt), saulėgrąžų aliejaus (4,0 tūkst. t už 10,0 mln. Lt), saulėgrąžų sėklų išspaudų (18,2 tūkst. t už 9,3 mln. Lt).

Į Lietuvą žemės ūkio ir maisto produktų importuota iš 100 šalių.

Per nagrinėjamą laikotarpį daugiausia produktų įvežta iš Nyderlandų (už 570 mln. Lt, 17 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo), Lenkijos (557 mln. Lt, 16 proc.), Vokietijos (359 mln. Lt, 10 proc.), Latvijos (352 mln. Lt, 10 proc.), Estijos, Ispanijos, Italijos, Danijos. Importas iš šių šalių sudarė 74 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo.

Iš Nyderlandų įvežta 1,3 karto daugiau produktų nei prieš metus, iš Švedijos – 2,0 kartus, Italijos – 1,7 karto, Danijos – 14 proc., Latvijos – 5,4 proc., Estijos – 2,5 proc. daugiau. Tuo tarpu sumažėjo importas iš Lenkijos (15 proc.), Vokietijos (5,7 proc.), Ispanijos (16 proc.), Rusijos (1,5 karto), Kazachstano (22 proc.).

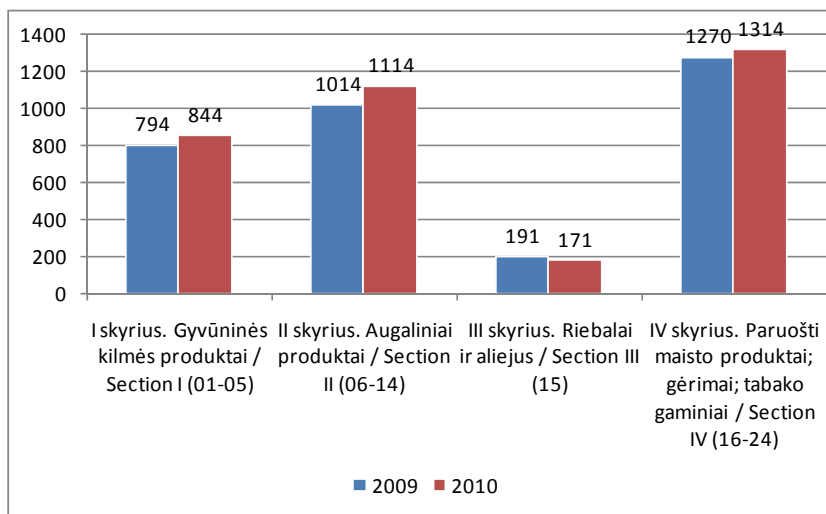
11 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importas pagal šalis
2009 ir 2010 metų I pusmetį, mln. Lt

Figure 11. Import of agricultural and food products by country
in 1st half-year of 2009 and 2010, mill. Lt

Iš Nyderlandų įvežta 62 proc. visų importuotų į Lietuvą daržovių, 40 proc. visų importuotų vaisių. Didelę dalį žemės ūkio ir maisto produktų importo iš šios šalies sudarė įvairios daržovės (saldžiosios paprikos, salotiniai augalai, baklažanai, pievagrybiai), jų įvežta už 91,1 mln. Lt, 2,2 karto daugiau nei 2009 metų I pusmetį. Daug importuota sojų pupelių aliejaus ekstrakcijos liekanų (52,3 tūkst. t už 54,5 mln. Lt, 13 proc. daugiau), pomidorų (11,2 tūkst. t už 50,6 mln. Lt, 1,4 karto daugiau), citrusinių vaisių (12,0 tūkst. t už 38,9 mln. Lt, 1,6 karto daugiau), įvairių uogų (už 37,8 mln. Lt, 1,5 karto daugiau).

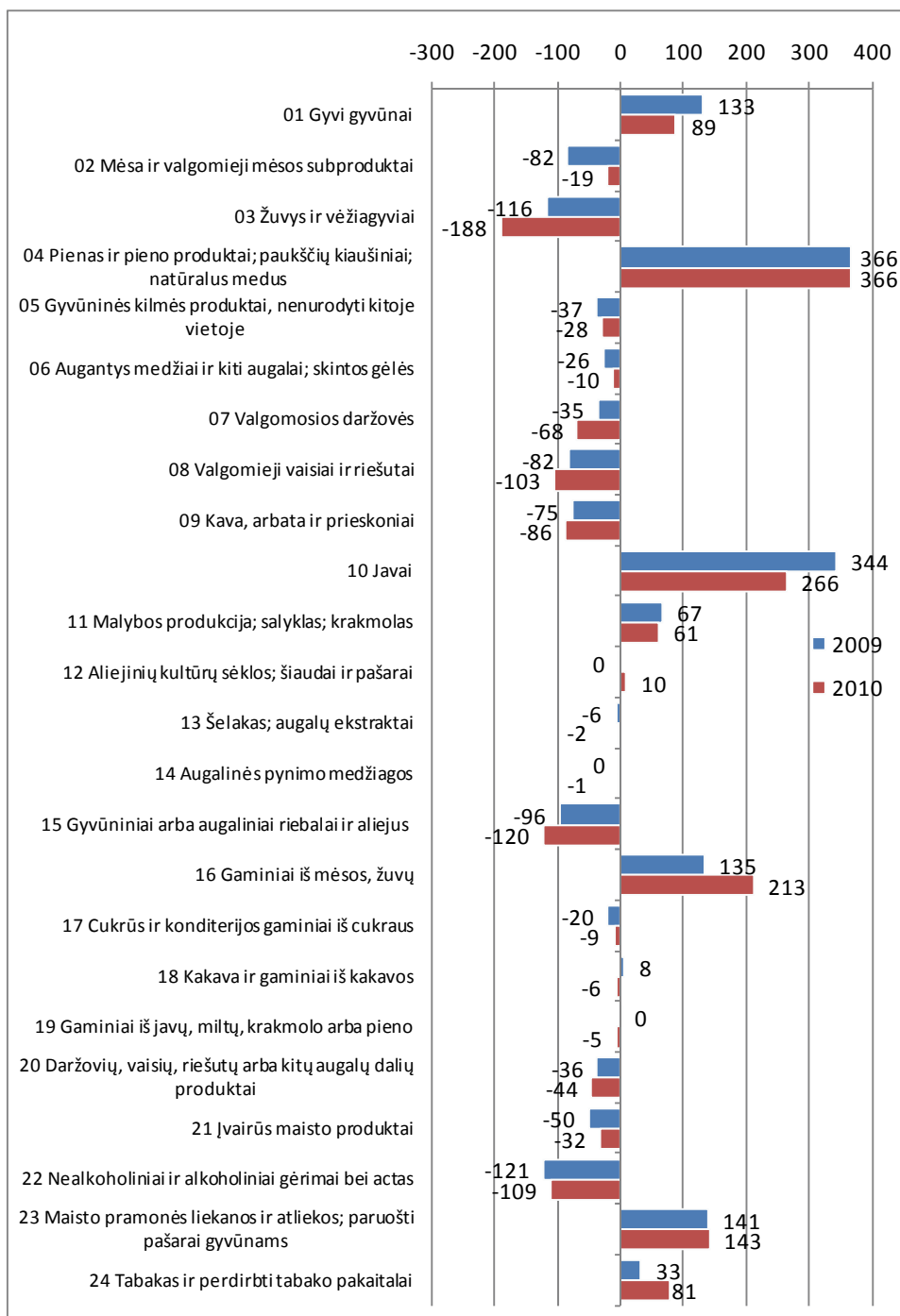
2010 metų I pusmetį iš Lenkijos įvežta žemės ūkio ir maisto produktų už 557 mln. Lt. Daugiausia importuota kiaulienos – 7,1 tūkst. t už 36,7 mln. Lt. Nors kiaulienos įvežta 2,3 proc. daugiau, palyginamuoju laikotarpiu vertė sumažėjo dėl nuo 5492 iki 5173 Lt/t nukritusių importo kainų. Paukštienos įvežta 6,7 tūkst. t už 28,6 mln. Lt, jos kaina taip pat sumažėjo – nuo 4599 iki 4244 Lt/t. Daržovių importuota už 50 mln. Lt, šokolado ir kitų maisto produktų, turinčių kakavos, – už 23,2 mln. Lt (23 proc. daugiau), mineralinių ir gazuotųjų vandenų – už 25,7 mln. Lt (12 proc. mažiau), dešrų ir panašių produktų iš mėsos – 4,4 tūkst. t už 23,0 mln. Lt (28 proc. mažiau), cukraus – 12,3 tūkst. t už 21,6 mln. Lt (kiekis sumažėjo 23 proc., kaina – nuo 1974 iki 1755 Lt/t, vertė – 39 proc.).

Palyginti su 2009-ųjų I pusmečiu, 2010 metų atitinkamu laikotarpiu importas iš Vokietijos sumažėjo 5,7 proc. ir siekė 359 mln. Lt. Daugiausia iš Vokietijos įvežta šviežių ir atšaldytų žuvų – 2,6 tūkst. t už 44,7 mln. Lt, 1,3 karto daugiau. Įvežta 8,0 tūkst. t kiaulienos, 1,8 karto mažiau nei 2009 metų I pusmetį. Vidutinė importo kaina sumažėjo nuo 5751 iki 5436 Lt/t. Tradiciškai daug importuota kavos – 2,4 tūkst. t už 27,0 mln. Lt, 10 proc. daugiau nei 2009 metų I pusmetį. Perdirbto tabako įvežta 16 proc. daugiau – už 18,1 mln. Lt, šokolado ir kitų maisto produktų, turinčių kakavos, – 1,3 karto daugiau – už 16,6 mln. Lt, bananų – 1,4 karto mažiau – už 14,6 mln. Lt. Sumažėjo ir vidutinė importuotų bananų kaina – nuo 2924 iki 2606 Lt/t. Maistinių priedų ir tepinių mišinių įvežta už 14,3 mln. Lt. Gerokai išaugo pieno produktų importas: lieso pieno miltelių – beveik 10 kartų daugiau – 817 t už 6,0 mln. Lt, o koncentruotos grietinėlės – 44 kartus daugiau – 2,1 tūkst. t už 5,7 mln. Lt. Minėtų produktų vertė sudarė beveik 55 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo iš Vokietijos vertės.

12 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importas pagal KN produktų skyrius 2009 ir 2010 metų I pusmetį, mln. Lt

Figure 12. Import of agricultural and food products by CN section in the 1st half-year of 2009 and 2010, mill. Lt

13 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų užsienio prekybos balansas
2009 ir 2010 metų I pusmetį, mln. Lt
Figure 13. Balances of foreign trade of agricultural and food products
in 1st half-year of 2009 and 2010, mill. Lt

Tradiciškai daugiausia, už 1314 mln. Lt, buvo importuota paruoštų maisto produktų, gėrimų, tabako gaminių (IV KN skyriaus, 16–24 kodai). Palyginti su 2009-ųjų I pusmečiu, importo vertė padidėjo 44 mln. Lt (3,5 proc.) ir sudarė 38 proc. importo.

Antroje vietoje – augaliniai produktai (II KN skyriaus, 06–14 kodai), jų importuota už 1114 mln. Lt. Palyginamuoju laikotarpiu šio skyriaus produktų importo vertė padidėjo 100 mln. Lt (9,9 proc.). Minėti produktai sudarė 32 proc. importo.

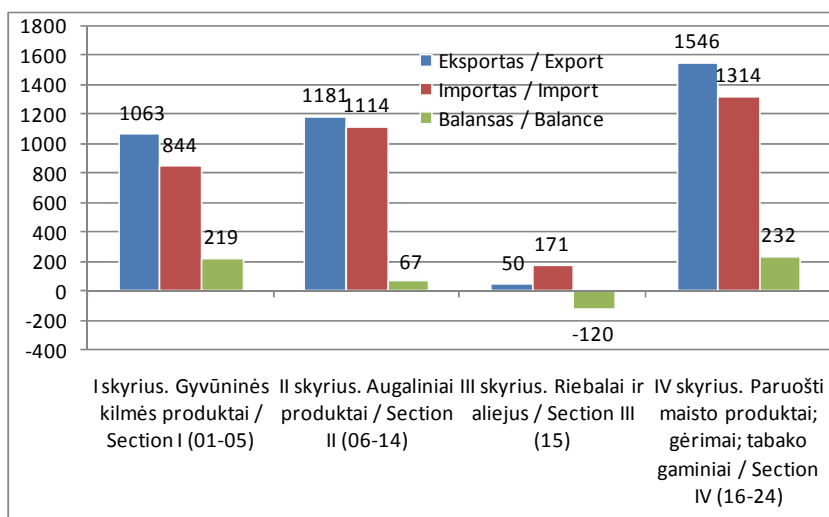
Gyvūninės kilmės produktų įvežta už 844 mln. Lt (25 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo).

Tik riebalų ir aliejaus importuota mažiau nei 2009 metų I pusmetį. Vertė buvo 171 mln. Lt, beveik 12 proc. mažesnė nei prieš metus, šių produktų dalis sudarė 5,0 proc. importo.

Užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais balansas buvo teigiamas, 12 proc. mažesnis nei atitinkamu 2009-ųjų laikotarpiu – 398 mln. Lt.

Nustatytas 8 KN produktų grupių prekybos perviršis. Didžiausi teigiami buvo prekybos 04 KN grupės produktais (pienu ir jo produktais, kiaušiniais, medumi, 366 mln. Lt), grūdais (266 mln. Lt), gaminiiais iš mėsos ir žuvų (213 mln. Lt), maisto pramonės atliekomis ir paruoštais pašarais gyvūnams (143 mln. Lt) balansai. Užfiksuotas ir prekybos gyvais gyvūnais, tabako gaminiiais, malybos produkcija, aliejinių augalų sėklomis perviršis. Didžiausi neigiami buvo prekybos žuvimis ir vėžiagyviais (188 mln. Lt), riebalais ir aliejumi (120 mln. Lt), gėrimais (109 mln. Lt), vaisiais ir riešutais (103 mln. Lt) balansai.

Prekybos pagal pagrindinius produktų skyrius analizė parodė, kad 2010 metų I pusmetį sumažėjo I ir II KN skyrių teigiami užsienio prekybos balansai. Teigiamas prekybos IV KN skyriaus produktais balansas padidėjo 2,5 karto. Nors ir išaugo 26 proc., neigiamas išliko prekybos riebalais ir aliejumi balansas (14 pav.).

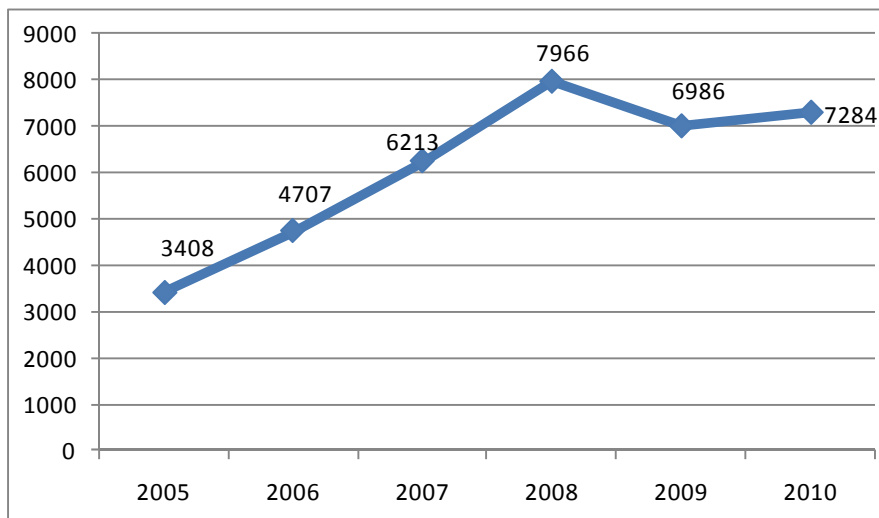

14 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų užsienio prekybos balansas
2010 metų I pusmetį pagal produktų skyrius, mln. Lt

Figure 14. Balance of foreign trade of agricultural and food products by CN section
in the 1st half-year of 2010, mill. Lt

Prekybos su trečiosiomis šalimis balansas buvo teigiamas – 975 mln. Lt, palyginamuoju laikotarpiu padidėjo 2,4 proc. Prekybos su ES šalimis balansas, kaip ir 2009-ųjų I pusmetį, buvo neigiamas, deficitas išaugo nuo 506 iki 577 mln. Lt.

Užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais apyvarta siekė 7284 mln. Lt.

15 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų užsienio prekybos apyvarta
2005–2010 metų I pusmetį, mln. Lt

Figure 15. Turnover of foreign trade of agricultural and food products
in 1st half-year of 2005–2010, mill. Lt

Nuo 2005 iki 2008 metų imtinai užsienio prekybos apyvarta augo sparčiais tempais. 2009 metais, po 2008-ųjų pabaigoje prasidėjusio ekonominio sunkmečio, apyvarta sumažėjo 14 proc. 2010 metų I pusmetį apyvarta vėl ėmė didėti ir, palyginti su 2009 metų I pusmečiu, išaugo 4,3 proc., tačiau nepasiekė 2008-ųjų I pusmečio lygio.

PPO duomenimis, 2010 metų I pusmetį ES prekyba su trečiosiomis šalimis vystėsi sparčiau nei prekyba ES vidaus rinkoje [6]. Tačiau Lietuvos prekyba žemės ūkio ir maisto produktais turėjo kitą tendenciją: prekybos šiais produktais ES vidaus rinkoje apyvarta, palyginti su atitinkamu 2009-ųjų laikotarpiu, padidėjo 7,1 proc., prekybos su trečiosiomis šalimis – sumažėjo 2,7 proc.

Svarbiausi prekybos žemės ūkio ir maisto produktais partneriai 2010 metų I pusmetį buvo Rusija (1029 mln. Lt, sudarė 14 proc. visos prekybos žemės ūkio ir maisto produktais apyvartos), Latvija (926 mln. Lt, 13 proc.), Lenkija (773 mln. Lt, 11 proc.), Vokietija (698 mln. Lt, 9,6 proc.), Nyderlandai (688 mln. Lt, 9,4 proc.), Estija (375 mln. Lt, 5,1 proc.). Prekybos su šiomis šalimis apyvarta sudarė 62 proc. visos prekybos žemės ūkio ir maisto produktais apyvartos.

Pasaulio ekonomistų forumo leidinio „The Global Enabling Trade Report 2010“ duomenimis [5], 2010 metais Lietuva pagal tarptautinės prekybos sąlygas užima 41 vietą (pirmoji vieta skirta Singapūrai – 6,06 balo). Pagrindiniai Lietuvos prekybos žemės ūkio ir maisto produktais partneriai įvertinti įvairiai: šalims, iš kurių Lietuva importuoja daugiausia produktų, suteiktas aukštesnis reitingas nei toms, į kurias eksportuoja.

Pagrindinių Lietuvos užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais partnerių įvertinimas pagal tarptautinės prekybos sąlygas 2009 ir 2010 metais [2; 6]

The evaluation of key Lithuania's partners in foreign trade of agricultural and food products by the enabling trade index in 2009 and 2010 [2; 6]

Šalis Country	2010		2009	Dalis nuo Lietuvos užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais 2010 m. I pusmetį, proc. / Share in Lithuania's foreign trade of agricultural and food products in the 1 st half-year 2010, %		
	vieta rank	balas score	vieta rank	eksportas in export	importas in import	apyvarta in turnover
Lietuva / Lithuania	41	4,48	40	100,0	100,0	100,0
Nyderlandai / Netherlands	10	5,26	10	3,1	16,6	9,4
Vokietija / Germany	13	5,20	12	8,8	10,4	9,6
Estija / Estonia	23	4,90	22	5,6	4,6	5,1
Ispanija / Spain	32	4,70	27	1,7	4,0	2,8
Latvija / Latvia	46	4,39	44	14,9	10,2	12,7
Italija / Italy	51	4,28	45	4,2	3,9	4,1
Lenkija / Poland	58	4,16	57	5,6	16,2	10,6
Rusija / Russia	114	3,37	109	25,4	1,6	14,1

Didžiausi buvo prekybos su Rusija, Latvija, Jungtine Karalyste, Suomija, Saudo Arabija, Estija, Baltarusija perviršiai, didžiausias užfiksuotas prekybos su Nyderlandais, Lenkija, Ispanija, Danija, Prancūzija, Vengrija deficitas.

IŠVADOS

2010 metų I pusmetį, palyginti su 2009-ųjų atitinkamu laikotarpiu, užsienio prekyba žemės ūkio ir maisto produktais pradėjo atsigauti: eksportas padidėjo 3,4 proc., importas – 5,3 proc., tačiau dar nepasiekė 2008-ųjų lygio. Prekybos balansas nuo 2005 metų išlieka teigiamas, jo dydis priklauso nuo eksporto ir importo kitimo tempų. Prekyba žemės ūkio ir maisto produktais sudaro vis didesnę Lietuvos užsienio prekybos įvairiomis prekėmis dalį. Tokia pati tendencija ryškėja, lyginant Lietuvos ir visos ES prekybą vidaus ir išorės rinkose. Eksportuotų lietuviškos kilmės produktų vertė sudarė 71 proc. visos žemės ūkio ir maisto produktų eksporto vertės. Pagrindiniai prekybos partneriai – Rusija, Latvija, Lenkija, Vokietija, Nyderlandai, Estija.

Literatūra

1. Eurostat Statistics Office of the European Commission. 2010 [žiūrėta 2010 m. rugpjūčio 20 d.]. Prieiga per internetą: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>>.
2. External and intra-EU trade – a statistical yearbook. Data 1958-2008. 2009 edition. Eurostat Statistical books. Luxembourg: Publication Office of the European Union, 2009. 396 p.

3. International trade statistics. Trade to expand by 9.5% in 2010 after a dismal 2009, *WTO reports. WTO: 2010 PRESS RELEASES. PRESS/598*. 26 March 2010. [žiūrėta 2010 m. rugsėjo 1 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.wto.org/english/news_e/pres10_e/pr598_e.htm>.
4. Statistikos departamento prie LRV užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais 2010 m. rugpjūčio 16 d. duomenys. *Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto Užsienio prekybos duomenų bazė*.
5. *The Global Enabling Trade Report 2010*. World Economic Forum. [žiūrėta 2010 m. rugpjūčio 17 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.weforum.org/documents/getr2010_explorer/index.html>.
6. Trade value still up by about 25% in the first half of 2010. *WTO: 2010 PRESS RELEASES. PRESS/614*. [žiūrėta 2010 m. rugsėjo 1 d.]. Prieiga per internetą: <www.wto.org/english/news_e/pres10_e/pr614_e.htm>.

Summary

The paper deals with the changes in Lithuania's foreign trade of agricultural and food products in the 1st half-year of 2010. Trade results were compared with the export and import of the same period of 2009. The value of export in the 1st half-year of 2010 amounted to 3841 mill. Lt and increased by 3.4%. The import reached 3443 mill. Lt and went up by 5.3%, whereas the turnover improved by 4.3%. The import was growing more rapidly than the export. The trade balances in 1st half-year of 2005–2010 were active, in 2010 as compared to 2009 it became less by 48 mill. Lt (12%) and amounted to 398 mill. Lt. The share of Lithuanian origin products accounted for 71% of the total export of agricultural and food products. The largest amounts exported made up dairy products of Lithuanian origin, grain, waste of the processing industry and animal feedings, preparations of meat and fish, tobacco products, meat. The shares of export to and import from EU countries were 62% each. Russia, Latvia, Poland, Germany, Netherlands and Estonia were the main trade partners (by turnover value).

Keywords: export, import, trade balance, turnover, agricultural and food products, EU countries, third countries.